

FAKTASPÄCKAT OM TYSKLANDS EKONOMI –
Svårigheter vid översättning av tysk facktext till svenska
av
Emelie Hullegård

Abstract: Denna uppsats har till syfte att i enlighet med valda teorier översätta ett avsnitt ur en samhällsekonomisk text *Tatsachen über Deutschland* (Fakta om Tyskland), samt att kommentera dels översättningen av utvidgade attribut och nominaliseringar, dels textens fackinnehåll i form av ekonomiska termer och begrepp samt kulturspecifika ord och företeelser. Det visar sig att översättningen är huvudsakligen målspråksorienterad, men att den även är källspråksorienterad vid översättningen av vissa kulturspecifika ord och företeelser.

Magisteruppsats (20p) i tyska med inriktning på översättning
Stockholms universitet
Vårterminen 2004
Handledare: Barbro Landén

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte	4
2 Presentation och analys av källtexten	4
2.1 Presentation av källtexten	4
2.2 Bestämning av texttyp och analys av källtext	5
2.2.1 Bestämning av texttyp	5
2.2.2 Analys av källtext	6
2.3 Källtextens målgrupp	11
3 Förutsättningar för översättningen	12
3.1 Tänkt målgrupp	12
3.2 Översättningsteoretiskt perspektiv	12
4 Källtext och översättning (saknas här)	14
5 Översättningskommentar	15
5.1 Typiska problem för språkparet tyska-svenska	15
5.1.1 Utvidgade attribut	15
5.1.2 Nominaliseringar	17
5.2 Textspecifika problem	20
5.2.1 Ekonomiska termer och begrepp	21
5.2.2 Kulturspecifika ord	22
6 Sammanfattning och slutsats	27
7 Zusammenfassung (saknas här)	30
Bibliografi	30

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Denna uppsats behandlar problem som uppstår vid översättning av en tysk ekonomisk text till svenska. Under översättarutbildningen får vi studenter bekanta oss med olika typer av facktexter och vi har därmed en god möjlighet att bilda oss en uppfattning om vad vi finner intressant. Ekonomiska texter utgör där en viktig del och det var för mig redan i ett tidigt skede klart att valet av ämne inför uppsatsskrivande skulle falla på en ekonomisk text, eftersom ekonomi intresserar mig och för att jag ville lära mig mer om ämnet.

En anledning till att det är intressant att översätta en ekonomisk text är att terminologin inom denna genre inte är lika standardiserad som exempelvis teknikens termer och begrepp och det därför kan vara värdefullt med en djupdykning i ämnet för att få bättre förtrogenhet med det. En del termer och begrepp är kulturspecifika eller har i alla fall inte en självklar motsvarighet, vilket innebär att det vid översättning ofta är nödvändigt med tillägg, förklaringar och omskrivningar. Exempelvis vid namn på institutioner, befattningar, organisationer och andra företeelser kan sådant komma ifråga.

Valet av språk inför uppsatsen föll på tyska dels därför att jag finner språket intressant, dels för att jag ville bli mer bekant med lösningar på olika problem som uppstår vid översättning från just tyska till svenska. Till exempel förekommer det i tyska texter ofta så kallade utvidgade attribut och nominaliseringar, vilka behöver extra uppmärksamhet vid översättningen.

Mitt val föll så slutligen på en tysk samhällsekonomisk och informativ text som utges av den tyska regeringen; *Tatsachen über Deutschland* (Fakta om Tyskland), vilken passade mig både när det gäller språk och ämne.

1.2 Syfte

Ett syfte med uppsatsen är att översätta ett utdrag ur ovan nämnda *Tatsachen über Deutschland*. Denna informativa text om Tyskland tar i sin helhet upp olika ämnen som rör landet. Utdraget som jag översätter behandlar olika aspekter av Tysklands ekonomi och översättningen sker enligt de teorier som diskuteras i kapitel 2.2 (Texttyp). Ett annat syfte med uppsatsen är att kommentera vissa av de svårigheter som uppkommer vid översättningsarbetet. Av de problem som är vanliga vid översättning från tyska till svenska har jag främst valt att kommentera översättningen av utvidgade attribut och nominaliseringar, vilka båda är ofta förekommande i källtexten. Textens fackinnehåll, som består av ekonomiska termer och begrepp samt olika kulturspecifika ord och uttryck är ett annat problem som är speciellt för just denna text.

2 Presentation och analys av källtexten

2.1 Presentation av källtexten

Källtexten som översätts i den här uppsatsen är hämtad ur en faktabok om Tyskland som heter som nämndes tidigare *Tatsachen über Deutschland*, vilket betyder just "Fakta om Tyskland". Texten är skriven år 2003 men finns ännu inte tillgänglig i bokform utan är hämtad från nätet på www.auswaertiges-amt.de och den går även att finna på adressen www.tatsachen-ueber-deutschland.de. Den ges med några års mellanrum ut av den tyska regeringen och även denna upplaga kommer så småningom att tryckas. I nätversionen framgår det inte vem som har skrivit texten men jag utgår ifrån att den har flera författare till de olika avsnitten. Jag har sedan valt att arbeta med ett utdrag ur texten, nämligen de kapitel som behandlar Tysklands ekonomi, såväl inom landet som i samspel med

andra länder. Ämnen som tas upp är bland annat företagande, handel och ekonomisk politik. Texten är dock inte helt fullständig eftersom det då skulle ha blivit en allt för stor mängd sidor att översätta, utan jag har valt bort vissa kapitel.

2.2 Bestämning av texttyp och analys av källtext

2.2.1 Bestämning av texttyp

Innan översättningsarbetet kunde börja var det nödvändigt med en analys av källtexten och det var även viktigt att bestämma vilken typ av text det handlar om. För att bestämma texttyp tog jag hjälp av Katharina Reiß (Reiß 1976), som i sin bok *Texttyp und Übersetzungsmethode* ("Texttyp och översättningsmetod") talar om olika texttyper och om hur de känns igen. Översättningsarbetet påverkas sedan av vilken typ av text som ska översättas eftersom olika texttyper kräver olika tillvägagångssätt och olika lösningar.

Enligt Reiß kan man beskriva en text som antingen informativ, expressiv eller operativ (Reiß 1976: 18). En informativ text har som syfte att som namnet antyder förmedla information. En rent informativ text saknar bland annat uttryck för åsikter eller känslor. Om en text ger uttryck för sådant har den operativa eller expressiva drag. En operativ text försöker nämligen påverka läsaren på något sätt, som exempelvis reklamtext eller en text inför en valkampanj gör. Om formen eller uttryckssättet står i centrum är det däremot fråga om en expressiv text, det vill säga en text som vill uttrycka exempelvis en känsla. Poesi, teaterpjäser och romaner är exempel på expressiva texter. Ofta är det dock svårt att kategorisera en text som endast en texttyp, eftersom det många gånger finns drag av olika texttyper inom samma text och Reiß menar att dessa kategorier går in i varandra (Reiß 1976: 19).

Även den text jag översätter i denna uppsats har drag av flera texttyper. Källtexten är nämligen en informativ text med syfte att till en bred allmänhet ge information om Tysklands ekonomi, samtidigt som den bemödar sig om att

framställa denna information på ett positivt sätt. Bland annat presenteras Tysklands ställning i världsekonomin och tyskt företagande inom och utom landets gränser, samt sådant som rör den tyska ekonomiska politiken. Men förutom detta rent informativa syfte kan man således ibland även skymta ett annat något mer subtilt syfte, nämligen det att man vill framställa Tyskland som ett land med kompetenta människor och makthavare. Texten har följaktligen förutom ett rent informativt syfte även det att göra reklam för landet. Detta syns bland annat i användningen av positiva adjektiv som *attraktiv* (attraktiv), *herausragend*, *anerkannt* (framstående), *hervorragend* (utmärkt), m.fl. i samband med beskrivningar av olika företagsområden inom landet. Enligt Reiß kategorisering kan källtexten alltså räknas som både informativ och operativ, emellertid med betoning på det första.

2.2.2 Analys av källtext

Vid analysen av källtexten har jag använt mig av en del av den analysmodell som tas upp i en handbok i brukstextanalys; "Vägar genom texten" av Hellspong och Ledin (1997). Det bör tilläggas att denna handbok egentligen är tänkt för analyser av svenska brukstexter och att det inte finns belägg för huruvida den fungerar lika bra vid en analys av en text på ett annat språk. På grund av brist på tillgång till liknande analysmodeller för tyska texter har jag ändå valt att använda mig av denna modell.

I analysen har det främst varit intressant med textens lexikogrammatik (Hellspong & Ledin 1997: 67), det vill säga textens enskilda ord (lexikonet) och fraser (syntaxen). Detta är särskilt intressant eftersom källtexten behandlar ämnet ekonomi och innehåller en stor mängd ekonomiska termer och begrepp, varav åtskilliga är så kallade flerordstermer. Analysen av källtexten har gett följande resultat:

- Den vanligaste ordklassen i texten är substantiv. Av alla ord i texten upptar substantiven cirka 30 %, varav de flesta är sammansatta substantiv,

verbalsubstantiv (avledningar av verb) och egennamn. Som exempel kan nämnas *Volkswirtschaft* som betyder nationalekonomi eller samhällsekonomi, *Unternehmen* (företag), *Konkurrenz* (konkurrens), *Entwicklung* (utveckling), *Deutschland* (Tyskland), *EU-Länder* (EU-länder), med flera. Adjektivsubstantiv som *Wettbewerbsfähigkeit* (konkurrenskraft) och initialord som *EU* finns också med, dock i något lägre omfattning.

- Verben i källtexten är inte särskilt många. De utgör endast 8 % av texten. De flesta verben är statiska, aktiva verb. Statika verb uttrycker tillstånd som exempelvis *liegt* (ligger) *ist/sind* (är), *verdienen* (tjäna) och *entspricht* (motsvarar). Det förekommer även dynamiska verb, men i något mindre utsträckning. Dessa verb visar på en förändring såsom *sichern* (säkra), *erreichen* (nå).
- Exempel på textens adjektiv är: *attraktiv* (attraktiv), *hervorragend* (väl, utmärkt), *qualifiziert* (kvalificerad), *günstig* (gynnsam). De flesta är som påpekats tidigare positiva värdeord som lyfter fram aspekter på den tyska ekonomin och politiken. Häri märks således att det inte endast är en rent informerande text utan även en säljande sådan.
- Av orden i texten är 47,5 procent långa ord och 9,6 procent är överlånga. Som långa ord räknas de med fler än 6 bokstäver, som överlånga räknas de som har 14 bokstäver eller fler (Melin & Strand 1989:3). I svenska texter kan läsbarheten räknas ut med hjälp av dessa siffror genom att beräkna antal ord per mening plus procent långa ord. Då detta är en tysk text är det emellertid svårt att säga om en sådan uträkning har relevans, eftersom det inte har varit möjligt att hitta motsvarande uträkningar av tyska texter. Men om dessa siffror gällde en svensk text, skulle den räknas som mycket svår.
- Fackorden i texten är många och de flesta faller inom den samhällsekonomiska terminologin. På grund av det stora antalet tas de

upp i en egen paragraf i kommentardelen. (5.2.1 Ekonomiska termer och begrepp.)

- Nominalfraserna är frekventa och ofta långa. Som nominalfras räknas en grupp ord, med ett substantiv eller pronomen som huvudord, som tillsammans utgör en syntaktisk enhet (Hellspong & Ledin 1997:73). Exempel ur texten:

(1) "Reformen des Sozialversicherungssystems und Strukturreformen des Arbeitsmarkts zielen auf eine Senkung der Lohnnebenkosten und eine Ankurbelung des im Vergleich zu anderen EU-Ländern niedrigeren Wirtschaftswachstums." (kt 14: 12)

"Genom att reformera socialförsäkringssystemet och strukturellt omskapa arbetsmarknaden har man tänkt sänka lönebidkostnaderna och stimulera den ekonomiska tillväxten som är låg i jämförelse med andra EU-länder." (öt 15: 10)

- Prepositionsfraserna i texten är attributiva snarare än adverbiala. Nominalfrasen *Der Saldo aus Neugründungen und Schliessungen* (Saldot mellan nyetablerade och avslutade företag) är exempel på detta, med ett prepositionsattribut *aus* efter huvudordet *der Saldo*. (kt 28:22).
- Texten består i huvudsak av huvudsatser, men bisatser förekommer.
- Meningarna är ganska långa. Källtexten har i genomsnitt 16,8 ord per mening, men meningslängden varierar. Vissa meningar är mycket långa medan andra istället är mycket korta. De längsta meningarna är uppemot 50 ord. Meningarna blir långa på grund av att nominalfraser byggs ut med prepositionsattribut samt att man samordnar olika led. Visserligen händer det relativt ofta att tyska texters meningar är längre än svenska och de bör allt som oftast delas upp i två svenska meningar, även om man självklart måste ta hänsyn till textrytm och informationsdynamik med mera (Magnusson 2000: 44). När det som här är fråga om en ekonomisk text är

dock skillnaden något mindre, eftersom svenska facktexter har en tendens till att ha längre meningar. Svenska företagsekonomiska texter har till exempel en genomsnittlig meningslängd på 18 ord per mening vilket till och med är mer än i denna text (Laurén & Nordman 1987: 158). Nu är detta inte enbart en ekonomisk text, utan även andra mer operativa stildrag finns med, vilket också kan påverka meningslängden och dessutom riktar sig texten till allmänheten och inte till experter.

- Fundamenten är korta i källtextens flesta meningar, även om det förekommer åtskilliga med långa fundament. Fundamentet är positionen före huvudsatsens finita (personböjda) verb. Om en mening har de flesta orden i fundamentet är den vänstertung, om den istället har de flesta orden efter det finita verbet är den högertung (Hellspong & Ledin 1997: 77). Exempel på vänster- respektive högertung mening i källtexten:

(2) ”Zehntausende mittelständischer Unternehmen des Verarbeitenden Gewerbes, insbesondere des Maschinenbaus, der Zulieferindustrie, in den neuen Industriebereichen wie der Biotechnologie oder der Nanoindustrie bilden das Fundament für die Wettbewerbsfähigkeit der deutschen Wirtschaft.” (kt 34:22)

”Fundamentet för den tyska ekonomins konkurrenskraft utgörs av tiotusentals mellanstora företag inom förädlingsindustrin, särskilt inom maskinbygge, underleverantörsindustrin och inom de nya industribranscherna såsom bioteknologin eller nanoindustrin.” (öt 35:20)

(3) ”Sie wird auf nationaler Ebene durch eine günstige Entwicklung bei Preisen und Lohnstückkosten, aber auch durch ein stabiles gesellschaftliches Klima unterstützt.” (kt14:25)

”På nationell nivå förstärks den av en gynnsam utveckling av priser och lönekostnaden per producerad enhet, men även av ett stabilt samhällsklimat.” (öt 15:21)

Ovanstående analys kan sammanfattas med hjälp av de lexikogrammatiska dimensioner (Hellspong & Ledin 1997: 78) som anger: nominal/verbal, abstrakt/konkret och specifik/allmän. När det gäller källtextens informationstäthet kan sägas att den är mer nominal än verbal och således mer informationstät och konstaterande än informationsgles och resonerande. Den har nämligen fler substantiv än verb och pronomen, många långa nominalfraser, många attributiva prepositionsfraser, relativt få bisatser samt långa meningar som främst orsakas av långa nominalfraser, samordningar och uppräkningsfraser. En verbal text skulle till skillnad från detta ha många verb och pronomen, få långa nominalfraser, många adverbiala prepositionsfraser, många bisatser samt långa meningar som orsakas av långa prepositionsadverbial och många underordningar av satser.

Dimensionen specifik-allmän handlar även den om informationstätheten. Den tar fasta på hur detaljerat olika sakförhållanden framställs och en specifik text är mer specialiserad än en allmän. Källtexten är mer specifik än allmän, det vill säga är starkt specialiserad och sakförhållanden framställs detaljerat. Många sammansatta substantiv, överlånga ord, statiska verb, fackord och räkneord, samt att den har en del riktigt vänstertunga meningar bidrar till detta. När det gäller denna dimension finns det dock även drag av en mer allmän stil, vilket bland annat syns i att de flesta meningarna ändå är högertunga. En allmän stil kännetecknas dock även av enkla substantiv, korta ord, få statiska verb, korta och enkla formord, avsaknad av flerordsprepositioner samt få fackord och räkneord. Eftersom texten alltså har klart fler drag av specifik text påverkas inte helhetsintrycket av de högertunga meningarna. Som ett sista led i analysen kan sägas att källtexten är mer abstrakt än konkret. Här ligger fokus på hur närvarande något är i tid och rum. Konkret är något som finns till fysiskt på en viss plats vid ett visst tillfälle, såsom människor och föremål. Abstrakt är å andra sidan något som inte går att ta på. Att källtexten är abstrakt syns i och med att det i texten finns många abstrakta substantiv såsom verbalsubstantiv och

adjektivsubstantiv, få tids- och rumsadverbial samt att första och andra personens pronomen saknas. Dock innehållet den få verb, varav de flesta som ändå finns är aktiva. Många passiva verb är annars ytterligare ett kännetecken för abstrakt text. En konkret text skulle istället ha många konkreta substantiv såsom egennamn och tingbeteckningar, tids- och rumsadverbial och dynamiska verb, samt få passiva verb och att första och andra personens pronomen finns med.

2.3 Källtextens målgrupp

Källtexten vänder sig till en stor grupp läsare. Alla som har intresse av att få information om Tyskland, det vill säga såväl allmänheten som institutioner eller dylikt kan ha glädje av den. I sin helhet behandlar texten många olika Tysklandsrelaterade ämnen och därför kan läsekretsen vidgas ytterligare. För att kunna ta till sig informationen i kapitlen om ekonomin på ett tillfredställande sätt bör läsaren dock ha någon kännedom om ekonomiska termer och begrepp.

Den nuvarande upplagan, alltså den text som jag har översatt, är tillgänglig för alla på Internet och finns på tyska, engelska, franska och spanska. Tidigare upplagor finns även tryckta och översatta till så många som tolv andra språk; engelska, franska, spanska, portugisiska, italienska, turkiska, ryska, polska, kinesiska, japanska, arabiska och persiska. Det går även att kostnadsfritt beställa den äldre versionen i bokform från Tyska ambassaden. Även den version som jag har översatt kommer förmodligen att tryckas så småningom. Allt detta tyder på att man är mån om dess spridning och riktar sig till många olika läsare.

3 Förutsättningar för översättningen

3.1 Tänkt målgrupp

Målgruppen för den översatta texten är även den en bred allmänhet. Eftersom den tyska regeringen ger ut texten på ett flertal språk har man således en bred mottagargrupp i åtanke. Detta har jag i min översättning tagit hänsyn till. Den svenska målgruppen behöver dessutom, i likhet med den tyska, ha viss kännedom om ekonomisk terminologi, eftersom texten har en stor andel fackord. Dock finns det skillnader mellan den tyska och den svenska målgruppen. Exempelvis kan svenska läsare inte i samma utsträckning som de tysktalande förväntas känna till alla kulturspecifika företeelser, namn och beteckningar. Vissa sådana uttryck behöver därför förklaras.

3.2. Översättningsteoretiskt perspektiv

Vid all översättning står man som översättare inför olika val som är avgörande för hur den översatta texten kommer att uppfattas. Beroende på vilken typ av text som översätts samt syftet med översättningen kan resultatet variera ordentligt. Katharina Reiß anser att det i första hand är texttypen som avgör hur man ska gå till väga. Det är således viktigt att i ett inledande skede fastställa vilken typ av text det är man har framför sig. Som nämndes i kapitel 2.2.1 (Bestämning av texttyp) delar Reiß in texter i tre huvudsakliga kategorier; informativa, expressiva och operativa (Reiß 1976: 18-22). Informativa texter kännetecknas av sakorientering och har en eller flera författare, en eller flera läsare i åtanke samt en kommunikativ funktion som styrs av textens ämne. När en sådan text översätts handlar det i första hand om att förmedla detta sakinnehåll, vilket inte får förvanskas. Däremot anpassas den grammatiska strukturen till målspråkets struktur och vissa kulturspecifika företeelser kan med

hjälp av förklaringar, tillägg och dylikt föra texten till läsaren. Expressiva texter kännetecknas däremot av en fokusering på sändaren och dennes personliga stil. Operativa texter kännetecknas av en fokusering på mottagarens reaktion.

Enligt vad som fastställdes i kapitel 2.2.1 är källtexten framförallt en informativ text vars syfte är att förmedla information om de ekonomiska förhållandena i Tyskland. Vid översättning av en informativ text som denna, som vänder sig till en stor grupp läsare, ska den information som texten förmedlar i möjligaste mån förbli oförändrad i målspråket.

I min översättning strävar jag efter att i enlighet med Reiß modell förmedla källtextens sakinnehåll, hålla mig inom genren ekonomisk text, anpassa den grammatiska strukturen till målspråkets struktur och både vara målspråks- och källspråksorienterad vid översättning av vissa kulturspecifika företeelser genom att källspråket får lysa igenom samtidigt som en förklaring följer på det. Eftersom texten även visade sig ha en del operativa drag, strävar jag efter att i min översättning ta hänsyn också till detta och således i min översättning behålla de positiva värdeord som förekommer i källtexten och som hjälper till att framställa landet positivt. Som exempel på operativ text nämner Reiß nämligen bland annat reklamtext, vilket delvis passar in på källtexten.

Schreiber (1999: 151) skiljer emellertid på översättningsmetod (eller det man skulle kunna kalla för strategi), ”*Strategie der Übersetzung*”, och ”översättningsförfarande”, ”*Techniken der Übersetzung*”. Den övergripande metoden beror bland annat på texttypen och kan röra texten i sin helhet. Översättningsförfarandet däremot rör mindre textavsnitt och beror på såväl den övergripande metoden som det aktuella språk- och kulturparet.

När det gäller språkparet tyska-svenska finns det ett flertal skillnader som resulterar i potentiella problem vid översättningen. Magnusson (2000) och Andersson m.fl. (2002) redogör för sådana problem och olika lösningstekniker som kan tillämpas. Bland annat diskuteras förfarandet vid översättning av

tyskans utvidgade attribut som är ofta förekommande i källtexten. Ett utvidgat attribut har antingen ett particip eller ett adjektiv som huvudord. Till detta huvudord kan sedan en eller flera satsdelar knytas. Ett utvidgat attribut som består av en participsats har antingen ett presens particip eller ett perfekt particip som huvudord (Andersson, Brandt, Persson & Rosengren 2002: 374). Utvidgade attribut är en betydligt vanligare konstruktion i tysk sakprosa än i svensk (Magnusson 2000: 15) och strategin är att flytta fram huvudordet och låta det följas av en relativsats (Magnusson 2000: 16).

Ett annat fenomen som diskuteras och som är frekvent i källtexten är nominaliseringar. En nominalisering är en typ av nominalfras, vars huvud som är ett substantiv, är bildat av en verb- eller adjektivstam och motsvarar predikatet i en sats (Andersson, Brandt, Persson & Rosengren 2002: 23). Dessa är klart vanligare i tysk sakprosa än i svensk och bör ofta ersättas med en verbkonstruktion i svenskan (Magnusson 2000: 29). Magnusson (2000: 99) går även igenom olika strategier att tillämpa vid översättning av kulturspecifika ord och uttryck, vilka även de är frekventa i källtexten och utgör ett potentiellt problem vid översättning. Enligt Magnusson kan man tillämpa någon av följande strategier: "Glieder-für-Glieder-Übersetzung" där alla ingående delar översätts, "Den närmaste svenska motsvarigheten" där ett svenskt uttryck som motsvarar det tyska uttryckets innebörd används, eller slutligen "Explicitation" vilket innebär att man gör ett tillägg i form av en förklaring. I översättningen strävas efter att tillämpa dessa strategier, och vilken strategi som används beror på ordets eller uttryckets speciella art.

4 Källtext med översättning (saknas här)

5 Översättningskommentar

5.1 Typiska problem

Här kommenteras valda exempel på översättningar av utvidgade attribut och nominaliseringar som förekommer i källtexten och som har översatts enligt de strategier som valdes i textavsnittet om översättningsteoretiskt perspektiv (3.2).

5.1.1 Utvidgade attribut

Utvidgade attribut som så ofta förekommer i tyska facktexter finns det många av även i denna text. Dessa förekommer betydligt oftare i tysk sakprosa än i svensk (Magnusson 2000: 15) och bör vid översättning skrivas om genom att flytta fram satsens huvudord och låta det följas av en relativsats (Magnusson 2000: 16). Om man behåller dem i en svensk översättning kan resultatet bli tungt och eventuellt även komiskt. Men samtidigt menar Magnusson att utvidgade attribut när det gäller fackspråkstexter är vanliga även i svenskan.

I min översättning har jag dock valt att följa rekommendationen att skriva om meningarna till relativsatser istället för att behålla de utvidgade attributen i svenskan. Valet grundar sig dels på textens trots allt breda målgrupp, dels på min egen känsla vid översättningstillfället. I och med att texten har en bred allmänhet i åtanke, vilket fastställdes i kapitlet om källtextens målgrupp (2.3), har den form som i svenskan ger ett mindre stelt intryck valts.

(4) ”Reformen des Sozialversicherungssystems und Strukturreformen des Arbeitsmarkts zielen auf eine Senkung der Lohnnebenkosten und eine Ankurbelung des im Vergleich zu anderen EU-Ländern niedrigeren Wirtschaftswachstums.” (kt 14: 12)

”Genom att reformera socialförsäkringssystemet och strukturellt omskapa arbetsmarknaden har man tänkt sänka lönebikostnaderna och stimulera den ekonomiska tillväxten som är låg i jämförelse med andra EU-länder.” (öt 15: 10)

I exempel 4 vore en alternativ lösning således att eftersom det är fråga om en facktext behålla dess utvidgade attribut (här med ett adjektiv som huvudord *niedrig*) i en översättning till svenska. Jfr: ...en stimulans av den/ att stimulera den i jämförelse med andra EU-länder låga ekonomiska tillväxten. Men då detta är en relativt tung konstruktion valdes ändå att följa strategin med en relativsats.

Nästa exempel, som har ett perfekt particip som huvudord, har översatts enligt samma strategi som ovan, också med anledning av att en stel konstruktion velat undvikas och med tanke på textens målgrupp.

(5) "Die vom Bund gegründete Deutsche Investitions- und Entwicklungsgesellschaft mbH fördert Direktinvestitionen deutscher Firmen in der Dritten Welt und in den Reformländern." (kt 24:13)

"Företaget Deutsche Investitions- und Entwicklungsgesellschaft mbH (ungefär Tyska investerings- och utvecklings AB), som grundats av staten, stöder tyska företags direktinvesteringar i tredje världen och i reformländerna." (öt 25:10)

Även här hade en alternativ konstruktion varit möjlig, men valdes ändå bort på grund av ovan nämnda skäl. Jfr: Det av staten grundade företaget Deutsche Investitions- und Entwicklungsgesellschaft mbH [...], stöder tyska företags direktinvesteringar i tredje världen och i reformländerna. Ett sista exempel:

(6)"Das im europäischen Vergleich geringere Wirtschaftswachstum – in 2002 betrug es 0,2 Prozent – soll vor allem durch Strukturreformen des Arbeitsmarkts und der Sozialversicherungssysteme angekurbelt werden." (kt 26:1)

"Landets ekonomiska tillväxt, som i jämförelse med andra europeiska länder är låg och 2002 endast uppgick till 0,2 procent, ska framför allt stimuleras genom strukturella reformer av arbetsmarknaden och socialförsäkringssystemen." (öt 27:1)

I denna mening (6) fann jag det inte bara stilistiskt bättre att följa strategin med en relativsats, utan jag fann det även nästintill omöjligt med ett utvidgat attribut i svenskan. Jfr: Landets/Den i europeisk jämförelse låga ekonomiska tillväxt/en [...]. Problemet här är ”im europäischen Vergleich”, eftersom ”i europeisk jämförelse” ej låter som god svenska.

5.1.2 Nominaliseringar

Nästa kategori vanliga problem är nominaliseringar. Nominaliseringar är ett sätt att komprimera texten med hänsyn till antalet satser (Andersson, Brandt, Persson & Rosengren 2002: 401) och de är betydligt vanligare i tysk sakprosa som oftare än svensk sådan använder substantivistiska uttryckssätt (Magnusson 2000: 42). De behöver oftast ersättas med en verbkonstruktion i svenskan. Magnusson ger följande exempel: *Die Trennung* (att bryta upp) och *Die Partnerbildung* (att binda sig vid en partner). Nominaliseringar förekommer ofta i texten och i min översättning har jag många gånger valt att översätta dem i enlighet med strategin med en verbkonstruktion. Bland annat om ett tyskt verbalsubstantiv styrs av en preposition, till exempel ”zu”, behövs en sådan omskrivning i svenskan (Magnusson 1995: 172):

(7) ”Zur Überwindung des gravierenden Wohlstandsgefälles zwischen Industrie- und Entwicklungsländern ist zugleich eine stärkere Einbindung der Entwicklungsländer in die Weltwirtschaft nötig.” (kt 22:18)

”Det är samtidigt nödvändigt att starkare integrera utvecklingsländerna i världsekonomin för att övervinna de allvarliga välfärdsskillnader som finns mellan industri- och utvecklingsländer.” (öt 23:17)

I exempel 7 innebär nominaliseringen att det till verbet *überwinden* (övervinna) bildats ett substantiv *Überwindung* som utgör huvudordet i nominalfrasen *Überwindung des gravierenden Wohlstandsgefälles zwischen Industrie- und*

Entwicklungsländern medan attributen blir andra satsdelar. Detsamma gäller substantivet *Einbindung* (integrering) som kommer av verbet *einbinden* (integrera). I min översättning har jag enligt Magnussons strategi uttryckt dessa nominaliseringar med verbkonstruktioner. *Zur Überwindung* till exempel kan inte uttryckas som en nominalisering i svenskan, utan där har jag valt konstruktionen: för att övervinna. Ytterligare en lösning skulle kunna vara att uttrycka detsamma med en passiv konstruktion. Jfr: [...] för att de allvarliga välfärdsskillnader som finns mellan industri- och utvecklingsländerna ska övervinnas. *Eine stärkere Einbindung* däremot, skulle kunna översättas med en nominalisering: en starkare integrering, men jag föredrog en verbkonstruktion även där. Detta för att en nominalisering i detta fall skulle göra meningen för tung. Jfr: Det är samtidigt nödvändigt med en starkare integrering av utvecklingsländerna i världsekonomin.

(8) "Auch der kontinuierliche Anstieg der Direktinvestitionen sowohl internationaler Unternehmen in Deutschland als auch von deutschen Unternehmen im Ausland unterstreicht die gute Position der deutschen Wirtschaft im Vergleich zur internationalen Konkurrenz." (kt 14:22)

"Det tyska näringslivets starka position i jämförelse med den internationella konkurrensen understryks även av att direktinvesteringar av såväl internationella företag i Tyskland som tyska företag i utlandet ökar kontinuerligt." (öt 15:19)

I exempel 8 skulle *der kontinuierliche Anstieg der Direktinvestitionen sowohl internationaler Unternehmen in Deutschland als auch von deutschen Unternehmen im Ausland* kunna översättas med en nominalisering. Jfr: den kontinuerliga ökningen. Men då detta i det här fallet skulle resultera i för många "av" i meningen, oavsett om ordföljden ändras, har detta alternativ valts bort. Jfr: Det tyska näringslivets starka position [...] understryks även av den

kontinuerliga ökningen av direktinvesteringar av såväl [...]. /Även den kontinuerliga ökningen av direktinvesteringar av såväl [...].

(9) "Durch Außenwirtschaftsförderung (beispielsweise Hermes-Deckungen, Investitionsgarantien) werden deutsche Unternehmen, insbesondere kleine und mittlere Unternehmen, deren personelle und finanzielle Ressourcen begrenzt sind, im Wettbewerb auf den Weltmärkten gestärkt." (kt 22:22)

"Genom att utrikeshandeln främjas (till exempel genom investeringsgarantier eller regeringens kostnadstäckningar - så kallade Hermes-Deckungen) stärks tyska företag i konkurrensen på världsmarknaderna och då särskilt små och medelstora företag med begränsade personliga och finansiella resurser." (öt 23:20)

I exempel 9 är en nominalisering inte möjlig, eftersom ordet då skulle bli för långt och tungt. Jfr: "utrikeshandelsfrämjan" eller dylikt. Dock skulle det kunna fungera med: en främjan/ett främjande av utrikeshandeln. Men jag föredrog även här en verbkonstruktion, som i detta fall står i passiv.

(10), „Aufgrund der traditionell hohen Exportorientierung ist Deutschland an offenen Märkten interessiert " (kt 36:12)

"På grund av att Tyskland traditionellt är ett så exportorienterat land är man intresserad av öppna marknader." (öt 37:11)

Även i exempel 10, där *Exportorientierung* som bildats av verbet *orientieren*, har valet fallit på en verbkonstruktion istället för en nominalisering vid översättning till svenska. Det har jag valt därför att exportorientering inte låter som god svenska. Detta är dock en annorlunda upplösning där jag har använt en kopulakonstruktion. Tyskans nominalisering blir ett adjektiv till substantivet land. Det bör dock tilläggas att jag i min svenska översättning har valt att

behålla många av de nominaliseringar som förekommer i källtexten. Det beror till viss del på texttypen ifall en nominalisering kan bibehållas eller bör lösas upp i en översättning. Svensk företagsekonomisk text till exempel har en tendens till att vara rik på substantiv, och då särskilt verbalsubstantiv (Laurén & Nordman 1987:155). Exempel på detta är:

(11) "...und setzt sich für eine weitere Liberalisierung des Welthandels unter verstärkter Berücksichtigung von ökologischen und sozialen Standards im Sinne einer nachhaltigen Entwicklung ein" (kt 22:14)

"...och kämpar för en vidare liberalisering av världshandeln. Detta gör man med förstärkt hänsynstagande till ekologiska och sociala standarder och med en hållbar utveckling i åtanke." (öt 23:13)

(12) "...den zufluss ausländischen Direktinvestitionen nach Deutschland..." (kt 20:09)
"...tillströmningen av utländska direktinvesteringar..." (öt 21:09)

5.2 Textspecifika problem

Här kommenteras valda exempel på lösningar av svårigheter som varit särskilt framträdande vid översättningen av just denna text. Det som har vållat mest problem vid översättningen var textens ekonomiska termer och begrepp. Särskilt har det varit svårt att hitta motsvarigheter på svenska när termerna är sammansatta eller när det har handlat om något kulturspecifikt namn. Men det är inte endast dessa termer och begrepp som är svåra att finna. Ekonomin är ett ämne i ständig förändring och många gånger förekommer det olika översättningsförslag i de olika ordböcker som står till buds. Terminologin är således i många fall inte standardiserad, och ofta måste man leta efter parallelltexter för att få en närmare förklaring och sedan beroende på om man finner en svensk motsvarighet eller inte, skriva den, en förklaring eller en ungefärlig översättning. Det finns en del bra ekonomiska ordböcker att ta till,

men långt ifrån alla termer står med i dem. Eurodicautom har också varit till viss hjälp, samt europeiska unionens flerspråkiga sidor, där man kan läsa samma text på olika språk.

5.2.1 Ekonomiska termer och begrepp

Källtexten innehåller som tidigare nämnts en hel del fackord. I källtexten består de till största delen av abstrakta substantiv, varav sammansatta substantiv och avledningar av verb står för den största delen. Av ca 200 sammansatta substantiv och avledningar i källtexten är ungefär en femtedel, det vill säga omkring 40 inte översatta med en svensk motsvarighet. Istället har dessa 20 % översatts med en omskrivning som en verbkonstruktion, en uppdelning av ordet i flera, eller till ett ej sammansatt verbalsubstantiv. Exempel på där det finns en svensk motsvarighet är *Lohnnebenkosten* (lönebikostnader), *die Leistungsbilanz* (bytesbalansen), *das Welthandelsvolumen* (världshandelsvolymen).

Termerna *Außenwirtschaftsförderung* (att främja utrikeshandeln) och *Verfügungsfreiheit* (frihet att förfoga) är båda översatta med en verbkonstruktion.

Vid termerna *Berufsunfähigkeit* (oförmåga att utöva sitt yrke), *Erwerbsunfähigkeit* (oförmåga till förvärvsarbete), *Finanzplanungsrat* (Rådet för ekonomisk planering), *Gesamtumsatz* (den totala försäljningen), *Mittelstand* (Små och medelstora företag), *Startbedingungen* (förutsättningar för de som startar företag), och *Wirtschaftswachstum* (ekonomisk tillväxt) har en uppdelning i flera ord varit nödvändig, det vill säga i substantiv med attribut av olika slag. Som exempel på sammansatta substantiv i tyskan som motsvaras av ej sammansatta verbalsubstantiv i svenskan kan nämnas: *Dienstleistung* (tjänst) *Existenzgründer* ("startare av företag") *Exportleistung* (export) *Wettbewerb* (konkurrens) och *Leistungsmotivation* (motivation).

Den sista sammansättningen är även ett exempel på att tyskan är mer tydlig än svenskan. Reiß anser att man, om skillnader i implicit/explicit språken

emellan förekommer, bör anpassa översättningen så att man inte återger budskapet för tydligt eller tvärtom för otydligt (Reiß, Type, kind and individuality of text 19??: 167). Ordet *Leistungsmotivation* skulle man egentligen kunna översätta ordagrant med ”prestationsmotivation”, men istället använder vi i svenskan hellre en mer implicit variant som motivation. Ett annat exempel är tyskans *Aussenhandelsüberschuss* som ordagrant skulle översättas med ”utrikeshandelsöverskott”. Men även där räcker det med en mer implicit variant, såsom handelsöverskott eller handelsbalansens överskott. Termen i svenskan förutsätter nämligen att det handlar om handel med andra länder och inte handel inom landet. Andra exempel är *Datenverarbeitungsgerät* som kan översättas med datautrustning istället för med en komplicerad sammansättning liknande ”databearbetningsapparat”, och *eigenverantwortliches Handeln* där det räcker med att handla ansvarsfullt och inte ”egenansvarigt handlande” eller dylikt. Slutligen ett sista exempel:

(11) ”Die deutschen Investitionen im Ausland übertreffen zwar nach wie vor deutlich den Zufluss ausländischer Direktinvestitionen nach Deutschland.” (kt 20:8)

„Visserligen överstiger tyska investeringar i utlandet fortfarande klart utländska direktinvesteringar i Tyskland.” (öt 21:8)

Här kan ordet *Zufluss* utelämnas då det i svenskan är onödigt med ”tillflödet” av utländska investeringar i Tyskland. Det kan alltså behövas en del utelämnningar och förändringar i måltexten, för att den inte ska bli alltför övertydlig och låta osvensk.

5.2.2 Kulturspecifika ord

Det förekommer ett stort antal kulturspecifika ord i den tyska texten. Dessa kan behöva förklaringar på målspråket, eftersom de inte nödvändigtvis är kända för

en svensk läsare. I texten förekommer det till exempel ett uttryck som kanske är välkänt för en tysk läsare, men som en svensk läsare förmodligen inte känner till, nämligen *Hermes-Deckungen*. Det är ett slags kostnadstäckning/garanti mot risker vid utrikeshandel som erbjuds till företag och banker av det tyska kredit- och försäkringsbolaget *Hermes-Kredit-Versicherungs-AG* vilket i sin tur arbetar på uppdrag av den tyska regeringen. Sådär beskrivs *Hermes-Deckung*, eller *Hermesbürgschaft* som det också kallas, i en tysk ekonomisk ordbok (*Wirtschaft auf einen Blick* 1996: 45):

”Hermesbürgschaft: Absicherung der speziellen Risiken im Außenhandel durch eine Garantie des Bundes. Dabei übernimmt im Auftrag und für Rechnung der Bundesregierung die Hermes-Kredit-Versicherungs-AG eine Garantie, mit der der Exporteur gegen einen Teil seiner Risiken versichert ist [...]“

Det finns ett antal strategier att tillämpa vid översättning av kulturspecifika ord. Man kan, som nämndes i kapitel 3.2 om översättningsteoretiskt perspektiv, dela upp dem i tre kategorier (Magnusson 2000: 99):

- ”Glied-für-Glied-Übersetzung”, det vill säga översättning av alla ingående delar i det tyska uttrycket. Denna strategi tillämpas om översättningen ger en god föreställning om vad den tyska benämningen syftar på såsom *Der Deutsche Fußballbund* som Magnusson översätter med Tyska fotbollsförbundet (Magnusson 2000: 99). Här följer ett par exempel ur texten där jag har tillämpat ”Glied-für-Glied-Übersetzung”:

- (13) Der Konjunkturrat für die öffentliche Hand (kt 36:20)
konjunkturrådet för den offentliga sektorn (öt 37:17)
- (14) Bundeskanzler (kt 32:5)
förbundskansler (öt 33:5)

Dessa exempel är målspråksorienterade i och med att de på svenska ger en tydlig bild av vad det tyska ordet eller uttrycket innebär.

- Nästa kategori, ”den närmaste svenska motsvarigheten”, innebär att man använder ett svenskt uttryck som i sin innebörd motsvarar den tyska termen, förutsatt att detta uttryck täcker bra (Magnusson 2000: 99). Exempel ur texten där jag har använt mig av ”den närmaste svenska motsvarigheten”:

(15) Bundesregierung (kt 20:27)
Regeringen (öt 21:25)

(16) Bundesminister (kt 36:20)
Minister (öt 37:17)

Även detta är exempel på målspråksorienterad översättning eftersom de valda svenska orden är vedertagna ord i svenskan. En alternativ översättning hade varit att låta tyskan lysa igenom i översättningen genom att översätta dem med förbundsregering respektive förbundsminister, vilket då hade varit en mer källspråksorienterad strategi. Då det av textens sammanhang framgår att det handlar om Tyskland har jag dock föredragit den målspråksorienterade översättningen, eftersom jag funnit att den källspråksorienterade varianten således är onödig i denna text. Vid ett tillfälle i texten har jag även översatt Bundesregierung med *den tyska regeringen*. Detta har jag gjort för att förtydliga att det vid det är just den tyska regeringen och inte ett annat lands regering som omnämns. Denna strategi skulle passa in under nästa underrubrik och är även det en målspråksorienterad översättning. Den tredje och sista strategin kallas ”Explicitation” och innebär att man på något vis ger en förklaring eller förtydligande av något slag till den tyska termens betydelse. Denna kategori kan sedan i sin tur delas upp i underkategorier (Magnusson 2000: 99). Exempelen redovisas under respektive underrubrik. (a) tillägg av nationalitetsadjektiv:

- (17) Auswärtiges Amt (kt 22:27)
Tyska utrikesdepartementet (öt 23:24)
- (18) Das Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkung (kt 36:05)
Tyska lagen om konkurrensbegränsning (öt 37.04)
- (19) Bundesbank (kt 36:22)
Tyska riksbanken (Bundesbank) (öt 37:19)
- (20) Wissenschaftlicher Beirat beim Bundesministerium für wirtschaft (kt 38:07)
Wissenschaftlicher Beirat (ungefär rådgivande kommittén) vid *tyska*
ekonomidepartementet (öt 39:07)

I dessa exempel har jag enligt Magnussons strategi valt att lägga till nationalitetsbenämningen *tyska* framför termerna för att säkerställa att läsaren ska veta vilket lands utrikesdepartement respektive lag det gäller. Vid *Bundesbank* hade det eventuellt fungerat även utan ett sådant nationalitetsadjektiv eftersom termen är relativt genomskinlig och de flesta vet att den rör Tyskland. Men jag valde ändå att skriva som i de andra exemplen, för att vara tydlig. Liksom de föregående exemplen är dessa snarare målspråksorienterade översättningar. Exempel (19) och (20) är här de exempel som även är källspråksorienterade eftersom jag där har valt att behålla den tyska benämningen även i min översättning. (b) relativering av översättningsförslaget, det vill säga ett ”det sk” eller ett ”ungefär” framför ordet för att poängtera att det är en ungefärlig översättning:

- (21) ”...des deutschen Wirtschaftswunders...” (kt 32:02)
”...det så kallade tyska ekonomiska undret...” (öt 32:02)

Detta är ett ensamt exempel på ytterligare en målspråksorienterad översättning. Här har strategin relativering varit att föredra eftersom det är fråga om ett uttryck och inte en vedertagen term. (c) Tyska benämningen inom parentes:

(22) Konfliktregelung (kt 34:02)

Bestämmelsen för konflikter (Konfliktregelung) (öt 35:02)

(23) Betriebsverfassungsrecht (kt 34:07)

Lagen om [...] (Betriebsverfassungsrecht) (öt 35:08)

(24) Tarifvertragsrecht (kt 34:07)

Lagen om kollektivavtal (Tarifvertragsrecht) (öt 35:07)

(25) Finanzplanungsrat (kt 38:01)

Rådet för ekonomiska planering (Finanzplanungsrat) (öt 39:01)

(26) Sachverständigenrat (kt 38:10)

expertrådet (Sachverständigenrat) (öt 39:09)

(27) Kreditanstalt für Wiederaufbau (kt 24:10)

den statliga banken *Kreditanstalt für Wiederaufbau* (öt 25:15)

(28) Hermes-Deckungen (kt 22:22)

Regeringens kostnadstäckningar – sk *Hermes-Deckungen* (öt 23:21)

(Här används en kombinerad lösning av såväl relativering i som den tyska benämningen inom parentes, även om parenteserna här är utbytt mot kursiv stil.)

Dessa exempel är såväl målspråks- som källspråksorienterade. De är målspråksorienterade eftersom de ger förklaringar till de tyska termerna och benämningarna. Samtidigt är de källspråksorienterade eftersom de tyska benämningarna får stå kvar och källspråket således får lysa igenom. Detta gäller

även de följande exemplen inom den sista kategorin. Där anges en svensk motsvarighet inom parentes tillsammans med det tyska uttrycket eller namnet:

(d) Svensk ungefärlig motsvarighet inom parentes samt bibehållande av det tyska namnet:

- (29) Deutsche Investitions- und Entwicklungsgesellschaft mbH (kt 24:13)
Företaget Deutsche Investitions- und Entwicklungsgesellschaft mbH (ungefär
Tyska investerings- och utvecklings AB) (öt 25:10)

- (30) Das *Bundeskartellamt* in Bonn (kt 36:07)
Bundeskartellamt i Bonn (den tyska motsvarigheten till Konkurrensverket)
(öt 37:06)

- (31) Wissenschaftlicher Beirat (kt 38:07)
Wissenschaftlicher Beirat (ungefär rådgivande kommittén) (öt 39:07)

Som nämndes ovan är dessa exempel såväl källspråks- som målspråksorienterade i och med att de tyska benämningarna har bibehållits samtidigt som en förklaring eller relativering har lagts till.

6. Sammanfattning och slutsats

Denna uppsats hade två syften. Det ena var att översätta ett avsnitt ur en samhällsekonomisk text *Tatsachen über Deutschland* (Fakta om Tyskland). Översättningen gjordes i enlighet med Katharina Reiß övergripande teorier om texttyper. Det andra syftet med uppsatsen var att kommentera dels översättningen av utvidgade attribut och nominaliseringar, dels textens fackinnehåll i form av ekonomiska termer och begrepp samt kulturspecifika ord

och företeelser. Den viktigaste sekundärlitteraturen som användes i kommentardelen var Magnusson (1995 och 2000) och Andersson m.fl. (2002).

Källtexten som översätts i uppsatsen är hämtad från Internet på adressen www.tatsachen-ueber-deutschland.de men det går även att hämta den på tyska utrikesdepartementets hemsida (www.auswaertiges-amt.de). *Tatsachen über Deutschland* ges ut av den tyska regeringen. I avsnittet som översätts behandlas Tysklands ekonomi och läsaren informeras om tyskt företagande samt tysk handel och ekonomisk politik.

Vid bestämmandet av texttyp användes Reiß bok om texttyp och översättningsmetod (Reiß 1976) och det fastställdes att källtexten är en informativ text med syfte att förmedla information om Tysklands ekonomi. Informativa texter kännetecknas enligt Reiß av sakorientering, vilket innebär att textens sakinhåll ej får förvanskas vid översättning medan dess grammatiska struktur bör anpassas till måltextens struktur och således vara målspråksorienterad. Det fastställdes vidare att källtexten även har drag av vad Reiß kallar operativ text, vilket är en text som strävar efter att påverka läsaren i någon mån. Detta märks bland annat i källtextens positiva värdeord, såsom adjektiven *attraktiv* (attraktiv) och *hervorragend* (utmärkt) med flera, som används vid olika företeelser som rör Tyskland. Häri märks således att texten förutom att informera, även har syftet att framställa Tyskland på ett positivt sätt. Då detta kan liknas vid reklam, som enligt Reiß är exempel på operativ text, kan alltså även denna text sägas ha drag av den operativa texttypen.

Analysen av källtextens lexikogrammatiska dimensioner (Hellspong och Ledin 1977:78) visar att källtexten är nominal, det vill säga informationstät och konstaterande, specifik, det vill säga starkt specialiserad och framställer sakförhållanden detaljerat, samt abstrakt på grund av sin höga frekvens av abstrakta substantiv såsom verbalsubstantiv och adjektivsubstantiv. Detta stämmer väl överens med karakteriseringen av informativ text, som

kännetecknas av informationstäthet och ämnesspecialisering medan ämnet i sin tur är det som styr textens grad av abstrakthet.

Vid fastställandet av målgrupp för översättningen kom jag fram till att den vänder sig till en stor grupp läsare. Skillnaden mellan källtextens och målttextens målgrupp ligger endast i att målttextens läsare inte kan förväntas känna till vissa kulturspecifika företeelser.

Vid översättningen av denna informationstext har jag på grund av dess breda målgrupp strävat efter att inte använda ett alltför komplicerat språk även om det kan förutsättas att läsaren har viss kännedom om ekonomins termer och begrepp. Det visar sig att just dessa ekonomiska termer vållat mest problem vid översättningen. Särskilt svårt har det varit att finna svenska motsvarigheter till tillfälligt sammansatta begrepp och termer eller kulturspecifika företeelser. De förra står sällan att finna i ordböcker som en term och måste i de flesta fall lösas upp i flera ord för att låta bra på svenska (Magnusson 1995:173). I och med att ämnet ekonomi är i ständig förändring och således inte alltid har standardiserade termer kan man finna varierande lösningsförslag i olika ordböcker och således kan även andra termer vara svåra att finna tillförlitliga motsvarigheter till.

Sammanfattningsvis kan sägas att översättningen i första hand är sakorienterad, det vill säga att den i första hand strävar efter att förmedla den information som källtexten innehåller, och att texttyp och ämne spelar en avgörande roll för översättningen. För många av de ekonomiska fackorden finns det vedertagna begrepp och termer. I andra fall har en omskrivning varit nödvändig. I övrigt är översättningen såväl målspråksorienterad som källspråksorienterad. Översättningen är målspråksorienterad när det gäller översättningen av bestämda grammatiska företeelser i källtexten, vilka enligt Reiß strategi för informativ text anpassas till målspråkets struktur. När det gäller vissa kulturspecifika ord och företeelser däremot, visar det sig att översättningen är både målspråksorienterad och källspråksorienterad i och med att uttrycken ofta förklaras, vilket är målspråksorienterat, men att det tyska ordet eller namnet

ofta får stå kvar, tillsammans med förklaringar och källspråket får således lysa igenom, vilket är en strategi som snarare är källspråksorienterad.

7. Zusammenfassung (saknas här)

Bibliografi

Källtext

Tatsachen über Deutschland www.tatsachen-ueber-deutschland.de alternativt www.auswaertiges-amt.de

Referenser

- Andersson, Sven-Gunnar, Brandt, Margareta, Persson, Ingemar, Rosengren, Inger 2002 *Tysk syntax för universitetsnivå* Studentlitteratur Lund
- Bundesverband deutscher Banken 1996 *Wirtschaft auf einen Blick*, e.V., Köln Bank Verlag GmbH
- Hellspong, Lennart, Ledin, Per 1997 *Vägar genom texten - Handbok i textanalys* Studentlitteratur Lund
- Laurén, Christer, Nordman, Marianne 1987 *Från kunskapens frukt till Babels torn* Liber Malmö
- Magnusson, Gunnar 1995 *Deutsch-Schwedisch kontrastiv, Stolpersteine bei avancierter Übersetzung* Gleerups Malmö
- Magnusson, Gunnar 2000 *från tyska till svenska, översättningsproblem i sakprosa* Liber Malmö
- Melin, Lars, Strand, Hans 1989 *Språk i siffror*
- Nordman, Marianne 1992 *Svenskt fackspråk* Studentlitteratur Lund

- Reiß, Katharina 1976 *Texttyp und Übersetzungsmethode* Kronberg/Ts Scriptor
- Reiß, Katharina årtal och förlag okänt *Type, kind and individuality of text*
- Schreiber, Michael 1999 *Übersetzungstypen und Übersetzungsverfahren sid 151-154 i: Snell-Hornby Handbuch Translation* Tübingen Stauffenburg-Vlg

Övrig använd litteratur

- *Duden Deutsches Universalwörterbuch* 4. Neu bearbeitete und erweiterte Auflage. Mannheim/Leipzig/Wien/Zürich: Dudenverlag. 2001
- Eklund, Klas 2002 *Vår ekonomi En introduktion till samhällsekonomin* Nionde upplagan Prisma
- *Engelsk-svensk affärsordbok* Natur och Kulturs ordböcker. Andra upplagan 1998
- Englund Dimitrova, Birgitta 2002 *Examensarbetet på översättarutbildningen - några tips för studerande* Tolks- och Översättarinstitutet Stockholms universitet andra bearbetade upplagan
- Hildorsson, Hans 2000 *Fachwörterbuch* Handelsrecht, Finanzwesen, Wirtschaft, Personalverwaltung etc. Deutsch-Schwedisch, Schwedisch-Deutsch Compertus AB
- Hildorsson, Hans 2000 *Business Dictionary* Legal matters, finance, economy, management etc. English-Swedish, Swedish-English Compertus AB 2nd revised and enlarged edition
- Inghult, Göran 2000 *Tysk ordbildning* Liber AB andra upplagan
- Lindqvist, Yvonne 2004 *Analysmodell för översatta texter för examensarbetet på översättar- utbildningen* Tolks- och Översättarinstitutet Stockholms universitet

- *Norstedts tysk-svenska, svensk-tyska ordbok* Norstedts
- *Norstedts stora engelsk-svenska, svensk-engelska ordbok*
- *Prismas stora Tyska Ordbok* tysk-svensk, svensk-tysk.
- Tysk-svenska delen 1984 Norstedts Ordbok (Bokförlaget Rabén Prisma) Andra upplagan 2001.
- Svensk-tyska delen 1974, 1980, 1992 Norstedts Ordbok (Bokförlaget Rabén Prisma) Fjärde upplagan 2001
- Schött, Kristina m.fl. 2000 *Studentens skrivhandbok* Liber AB Almqvist & Wiksell första upplagan
- *Skribent för datorn: SAOL, Norstedts stora svenska ordbok, Norstedts svenska synonymordbok, svenska skrivregler* Ordbolaget AB 1998
- Strömberg, Alva 1998 (*Nya*) *Stora Synonymordboken* Strömbergs bokförlag andra helt omarbetade upplagan
- *Svenska skrivregler* utgivna av svenska språknämnden Liber AB andra upplagan 2001
- *Svenskt språkbruk* ordbok över konstruktioner och fraser Svenska språknämnden Norstedts Ordbok 2003

Övriga källor

- *Ekonomisk ordlista* finska, svenska, engelska, tyska, franska om regionalpolitik och samarbete med EU
[http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/642951652C173123C2256CD90048A507/\\$file/Aluekehityssanasto.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/642951652C173123C2256CD90048A507/$file/Aluekehityssanasto.pdf)
- English-German Translation Service (Dictionary) <http://www.dict.cc/>
- Eurodicautom Search <http://europa.eu.int/eurodicautom/Controller>
- Lexikon der Marktwirtschaft
<http://www.subventionsberater.de/marktlex/bipi.html>

- Media Line Marketing Wörterbuch Deutsch-Englisch
<http://medialine.focus.de/PM1D/PM1DB/PM1DBK/PM1DBKA/pm1dbka.htm?snr=20679>
- Nationalencyklopedins Internettjänst www.ne.se
- Ordlista
<http://www.svenskakyrkan.se/lutherhjalpen/spel/thefoodgame/ordlista/ord.htm>
- Ordlista
<http://www.abnamroprivatebanking.com/learningcentre/wealthbasics/learningcentre/german/glossary/B2.html>
- Ordlista
<http://www.umweltdatenbank.de/lexikon/bruttoinlandsprodukt.htm>
- Ordlista <http://www.umsetzungsberatung.de/lexikon/lexikon-change-management-e-h.php>
- Språkbanken www.spraakdata.gu.se